

Algiri sebek Áp-tÁse.

Hozzájadt: hajás mester
2007. január 25. Csütörtök 18:37
Utolsó frissítés 2009. november 14. Szombat 10:27

A hajás Áp-tÁsÁnek egy internetről letöltött terv alapján kezdtem hozzá, a cikkben az eddig megszokott mádon, "IÁp-srÁ-l-Áp-sre" mutatom be a hajás Áp-tÁsÁt.

2005 novemberében kezdtem el egy algéri sebek Áp-tÁsÁt F. Chapman terve alapján. A terv itt látható, az internetről letöltöttem le, Ás egy digitális másolás Ázernél nyomtatattam ki 1: 50 méretarányban. A rajzon az eredeti IÁptÁk van adva svéd, angol Ás francia lábban, ebből kell ÁtszÁjmolni metrikus mértÁkre.

Ráviden a hajás-pus tÁrtÁnetÁbál: barbareszk kalászok fejlesztettÁk ki a XVII szd. elején a fÁldkÁzi tengerei gÁj, a tÁzerÁ fokozÁsa ÁrdekÁben, megtartva az evezÁ hasznÁlat lehetÁsÁgÁt, Ás hasznÁltÁjk a XIX szd. kÁzepÁi. Ájtette a spanyol Ás a francia haditengerÁszet is. Nem csak hadi, de kereskedelmi forgalomban is elÁfordult. Az Áp-tÁsÁ szokÁjsos lamellÁs ÁsszerakÁs mádszerrel indult, a terv alapján megrajzoltam a gerinc Ás borda sablonokat ezeket papÁ-rbÁl kivÁjgtam Ás az alaplemeze tapÁtaragasztÁval ráragasztottam, ez a mádszer sokkal pontosabb kivÁjgÁst biztosít, mint a szokÁjsos karbon papÁ-ros ÁjtmÁsolÁs. ÁrdekessÁgÁp elmondom, hogy a bordasablonok kidolgozÁsÁ szÁjmÁ-tÁgÁpet hasznÁltam, a rajzokat scanneltem, kettÁvÁjgtam, tÁkrÁztem, majd Ájra illesztettem, ez Ágy sokkal pontosabb eljÁrás mind a fÁloldal karbon papiros ÁjtmÁsolÁsa. Persze ez egy tÁrelemjÁtÁk, mert ahhoz hogy pontosan illeszkedjen, szÁksÁg van a scannelÁs utÁjn egy-kÁt fokos forgatÁsra, Ás a scannelÁsnÁl is el kell talÁjni a megfelelő bontÁst ahhoz, hogy a máret ne vÁltozzon. Mivel a bordarajz a palÁjnközött méreteket adja meg ebből a palÁjnk vastagsÁgÁt - nálam 1mm - le kellett venni. A lamellÁjk kivÁjgÁsa utÁjn a papÁ-rt lemosÁjssal eltÁvolÁtottam, a hajás vÁjzÁt ÁsszeÁllÁtottam, Ás a gÁrbÁleteknek megfelelően lecsiszoltam. VigyÁzni kell arra is, hogy a hajás elején Ás vÁgÁt, ahol a vÁ-zvonal hajÁsa nagy, a bÁvÁlÁ oldalon megfelelő rájhagyÁssal dolgozzunk, kÁlÁnben a palÁjnkna nem lesz megfelelő a felfekvÁse.

Az Áp-tÁsÁ korai fÁjzÁsÁrÁl nincs kÁp, mert akkor még nem volt digitális gÁp, ezÁrt csak szÁbeli beszÁjmolÁst. A gerinclemezt kiszabÁsÁjnÁl a gerincet figyelmen kÁ-vÁl hagytam, az csak kÁsÁbb kerÁl felragasztÁsra. EzutÁjn kÁvetkezett a fedÁlzet palÁjnközÁsa, majd a mellvÁdet tartÁ bordÁjk elkÁszÁ-tÁse, ehhez egy tartÁkeretre volt szÁami a sÁlya hosszÁjra csavarozott kÁt fÁggÁleges, a felsÁ rÁszÁn a mellvÁd Á-vÁnek megfelelően ledolgozott rÁteglemez bÁl Ás az erre szÁgezt vÁ-zsintes tartÁlemezbÁl Ájlt, aminek kÁzepÁt a mellvÁd felsÁ vonala szerint kivÁjgtam, a bordÁjk helyén kis bevÁjgÁsokat alkalmaztam. A bordÁjkat ezekbe illesztve a fedÁlzethez ragasztottam. EzutÁjn a kÁtoldali ÁjgyÁ fedÁlzet kÁvetkezett. HasonlÁan oldottam meg az orr Ás a tat Áp-tÁsÁt is.

Mivel a hajás nem kitbÁl ÁpÁl a megfelelő nyersanyag elÁteremtÁsÁrÁl magamnak kellett gondoskodni, a bordÁjkat Á gerinclemezt kÁ-sÁrletkÁppen - sokaknak talÁjn megdÁbbentÁ mádon -5 mm-es laminÁlt padlÁbÁl kÁszÁtettem, tÁkÁletesen bevÁjlt, kissÁ nehÁz fÁrÁszelni, de csiszolni annÁl kÁnnyebb Ás a palÁjnközÁs utÁjn semmi nem láj belÁle. A tÁbbi anyag vÁrtÁs bÁkk, ami rÁgi kiselejtezt irodabÁtorokbÁl szÁjrmazik, valamikor még fÁjbÁl gyÁrtott azokat. Marjai is ezt ajÁnlotta. Sajnos a kÁszlet lassan kimerÁl. A feldolgozÁshoz kell nÁhÁjny alapgÁp, amit máj bemutattam egy korÁbbi cikkben. A bordÁjzatra egy rÁteg palÁjnk kerÁl, 1mm vastagsÁgÁ, 4mm szÁles, 120 mm hosszÁ csÁ-kokbÁl, de a vÁgeken természetesen elkeskenyednek, szÁlesednek Ás rÁvidÁlnek a szÁksÁg szerint felrakÁs a kÁvetkezÁ, a máretre vÁgott palÁjnkot vÁzbe Ájtattam, Ágy nagyon kÁnnyen hajlik. Az ÁlÁt Ás a kÁzt bordÁjkat faipari ragasztÁval bekentem, a kÁt vÁgÁt pedig pillanat ragasztÁval ragasztottam, majd megfelelő hámsÁkletekre beÁllÁtott vasalÁval a helyén szÁjrtottam, Ágy tÁkÁletesen idomul a felÁle, a ragasztÁ kÁtÁ zavarja, sÁt elÁsegÁ-ti, hogy az anyag nedves. Arra kell nagyon vigyÁzni, hogy a bordÁjk kÁzt a vasalÁt ne nyomjuk erÁsen, mert a palÁjnk akkor belapulhat. A szÁgezt Ás ennÁl a méretarányánál megvalÁsÁthatatlan, kÁpzeljÁk el, e cm-es szÁgfej a maketten 50- szer kisebb, 0,4 mm lenne.

Ásjabb kÁpek az Áp-tÁsrÁl:

Â

A továbbiakban kevesebb szöveg lesz, az Áp-tás folyamatát inkább kövekben szeretném bemutatni.

{mospagebreak title=2.rész}

A cikk első részét azzal zártam, hogy az Áp-tás további folyamatjáról is beszélem majd a következő cikket fogok megjelentetni a lapomban. Nos elérkezett az a pillanat, amikor azt hiszem, ezt érdemes megtennem.

Következzen először néhány tájlati kép:

A hajás Áp-tás famunkáiban semmi olyan nem volt, amit mások már ne láttak volna meg, úgyhogy azzal nem foglalkozom. A festéshez nincs valami nagy örökem, és főleg is tőle, mert ha ekkor az ember elront valamit, azt már lehet kijavítani. Ágy érzem most se nagyon remekeltem, először azt gondoltam, hogy csak pácolok és lakkozok, de a pácolás után olyan foltos volt a hajás oldal, hogy visszatértem a festéshez. Nem tudom, mások hogyan csinálják, nekem ez a pácolás sose jött be. A festés után, a festett részeket egyaránt matt fényű, hígított lakkal ecseteltem aranyozás volt a legkellemetlenebb, mert a festék olaj bázisú volt, beszívórgott a maszkolás alá, és ráadásul napok kellett várni mire megszáradt.

Á

Á
Á

Á%os nÁhÁny kÁzeli kÁp:

Á
Á

Á
Á

Ami azt illeti fÁnykÁpÁsznek se vagyok igazÁn valami nagy tehetsÁg, sose sikerÁl igazÁn jÁ kÁpeket kÁszÁ-teni. tÁ sÁtÁt, vagy tÁ vilÁgos, vagy Áletlen, Ás mindig Áppen ott van ÁrnyÁk, ahol nem kellene.

ValÁszÁ-nÁ± a vaku a fÁ bÁnÁs, Ás termÁszetes fÁnyben biztosan jobb lenne, de hÁt egy panelban hol van termÁszes fÁny.

Ebben az ÁllapotÁban a hajÁst mÁr csaknem teljesen kÁsz, mÁg a tatsÁtor vÁzÁjt kell elkÁszÁ-teni, Ás a taffelÁpÁ-tmÁny oldalÁra, az ÁgyÁ° lÁ'Ások alÁ jÁn mÁg mindkÁnt oldalon 6db dÁ-szÁ-tÁ' tÁbla, ami sajnos a terv kidolgozva, arra nekem kell valamifÁle arabeszket kiÁtlenem. De ezeket majd csak kÁsÁ'bb fogom megcsinÁlni, kell valami vÁltozatossÁg a munkÁjban.

Áopp ezÁrt most ÁttÁrek az Ágyuk elkÁszÁ-tÁsÁre. Kell 4db elÁ'renÁzÁ' 12 fontos, 16 db oldalra nÁzÁ' 6 fontos, Á fontos a taffelÁpÁ-tmÁnyre, Ágyhogylasz mivel foglalkozni az elkÁvetkezendÁ' tÁli estÁken. Azt, hogy mikÁpp gyÁrt mÁg nem dÁntÁttem el, valamikor kÁ-sÁrleteztem ÁlomÁntÁssel, nos akkor nem valami jÁl sikerÁlt, most Ájra megprÁbÁlom, ha nem jÁn be, akkor esztergÁlyozom fÁbÁl, mert fÁmesztergÁjm nincs.

TehÁt valÁszÁ-nÁ±leg januÁr is lesz mÁr, mire a kÁvetkezá' rÁsz sorra kerÁlhet, addig is mindenkinek jÁ ÁpÁ-tÁst.

hajÁsmester

{mospagebreak title=3. rÁsz}

Jácskáján megkésve, aminek okairól nem akarok írni, folytatom a sebek áprós-társának bemutatását, ami az ügyek elkészítéséről szól. Ez annak is komoly munka, aki ehhez megfelelő gépekkel rendelkezik, hájt még az olyannak, aki ehhez semmi sincs. Mit tehet? Elkészítette, ha van hozzá egy alkalmas ismerőse, vagy készen megvárja, vagy valahogy megkésze vele.

En ezt csináltam. Először próbálkoztam az alomintéssel. Köt probléma adódott, az alom felhúléte túl durva lett még talán le lehetett volna csiszolni, de az intécsbe nem tudtam megfelelően készpontos furatot készíteni. Furat nélkül az ügyös meg semmilyen.

Esztergálni fűzőt, csak ez maradt, mert ehhez egy eszközt otthon is össze lehet barkácsolni. Mint ezt itt.

Az alapja egy falpra rögzített műanyagcsigákra, aminek fejébe egy levágott fejű facsavart fogtam, vele szembe tartva csigákra egy L alakúra készített lapba szűllyesztett jétkes villanymotor tengelye. Egy készített lemez kész. Túl sokat nem akartam vele bajlódni, ezért csak ideiglenesen lett rögzítve az egész pillanatszerűen. Megelőző vastagságú fa rődből levágtam az alapanyagot, a kész vágásba szűkséges vastagságú fűrészvel befűztem egyik felét behajtottam a facsavarba, a másikat a villanymotor tengelyére húztam és már indult is az esztergályozás. A furat készpontos lett. A kész csigák egybeesésének a pontossága nem olyan fontos, mert a kész is kész kell vezetni. Az elkészült ügyös oldalát árttam és egy vaskony rődből levágott csapot vertem bele. Most már csak a bronz szálnak akról festékkel kellett lefesteni és kész. Persze nem olyan látványos mint a fém, de ha jól megnézzük a fémbe áll esztergályozott ügyös sem éppen teljesen másolata a korabeli lávegeknek. Itt mindenfelé készpontos lenne a járó, de házilag kivitelezhetetlen.

Az ügyös talpak elkészítéséhez az itt látható fém sablont készítem. Ezt egy megfelelő vastagságú ra elkészítésemre, egy krokodil csipesszel rögzítem, a szabad vágáson satuba szorítottam, a hozzájárhat a részen lombfűrésszel körbe vágtam, aztán a reszelővel kiigazítottam, majd kiváve a satuból a másikat oldalánál befogtam. A gy megmunkálva befejeztem. A kerekeket a csigákhoz hasonlóan mádon esztergályoztam, az összeszerasztás meg előlét sebb nehézséget nem okozott, ahogy a tengelyek elkészítéséről sem. Aztán pácolás, és a csigák felhú a lafettára. Itt a szűgnek elő kell írni, mert előlétben beverhetetlen, vagy mindent szétrepeszt. Hogy miért nem festetem párosra az ügyös talpakat? Mert úgy gondoltam, ez egy kalózhajó, ráadásul berber, és nem valószínű, hogy mindenben készvették az európai szokásokat.

Az ügyök felrakása a fedélzetre nem jelentett igazán nagy munkát, mert a tervből teljesen nyilvánvaló, hogy fixre voltak készve és nem rendelkeztek vontatók készletekkel, azaz nem lehetett előre hátra mozgatni őket. Akkor hogyan tárták? Nos a korláton áthajolva, ami nem lehetett valami kellemes elfoglaltság egy tétkészlet hevőben. Azért volt mindez így, mert a mozgatáshoz nem volt előg hely. Ezért nincs ügyös ablak sem.

Végül a hűny készpontos a hajóráról, melyen már rajta van a tártó vőza, és a taffelópátmány oldaldőse is. Ez fű kifaraghatatlan volt. Ezt az egyszerű dőst vaskony rőzdről hajlítottam és aranyfestéssel ellátva, az oldallapok ragasztottam, nem éppen a legjobban sikerült.

Á

Â Ezek a képek kiss  jobbak mint az előzőek, mert természetesen f nyben készültek,  s megtanultam azt is, hogy a felbontással nem szabad dolgozni, mert ez olyan hatást kelt, mintha nagy t  alá helyzen nk a haj t, ami  gy a részletekben már nem valami szép képet mutat. A képélesség még mindig nem a legtökéletesebb.

Az építésben már jóval előbbre tartok, a vitorlákat megvarrtam, most készülnek a vitorla rudak. A befejező cikkem fog sz lni.

 cedv zzlettel: hajómester

Â

{mospagebreak title=4.r sz}Â

Ebben a részben a vitorlázat elkészítéséről, a k t fon sr l, a haj ra való felszerelésről tájékoztatom az

Megfigyeltem, a haj  p t sr l sz l  cikkek nem sokat foglalkoznak ezzel a t m vel, ezért a bemutatást most b veszem az előző részekhez képest.

Â

A hajó vitorl zata az alábbi tervrajz szerint k sz l t 

Â

Â

Ez egy spanyol sebek vitorla tervezete, de mivel a hajók 80 %-ban megegyezik az algák-ri sebekkel, a vitorlák is bizonyára hasonlóak voltak.

Â

A vitorlákhoz a rozsdavérrel szembe kellett állítani a mediterráneumban elterjedt, ahogy az a korabeli festményen is látható. A kalózok főleg a tenger kedvelték ezt a baljós színt, ami már a lótványival felismerhető. Később a sokat használt, agyonmosott pamutvászon. Ebben a színen nem volt, ezért a kékkel kellett volna színezni, de a felhasználás elátt járt a vászon alaposan kifőztem, ami csökkentette a merevséget. Az alábbiakban a vitorla elkészítését láthatjuk

Â

Â

A vitorla kiszabásához a tervrajzról másolatot készítem egy papírlapra. Erre rajzolom a beszégre szánt kék felhajtáshoz 10 mm-t. Ez az anyag vastagságát fél centiméterre, a vastagabb anyagot fél centiméterre, a vékonyabbat fél centiméterre kell. A vitorlacsokk varrások vonalait is ábrázolom, ami megkönnyíti majd a további munkát. Ez a szabásminta.

A vásznat keményítővel előkezeltem, majd finoman kivasaltam. Ettől a vászon merev lesz, ami megkönnyíti a pontosabbá teszi a szabást. A szabásmintát a vászonra helyezve, néhány ponton ragasztással a vászonhoz rögzítve, puha, 2B-s, tompa hegyű ceruzával az egyik vonalzóval elvezetem a kék rajzolatot. A szabásmintát az anyag felhajtás, a varrás során az anyag hátsó oldalra kell, hogy az anyag szívesen a megfelelő alakot vesz fel. Ezt fél centiméterrel a hátrószél alakú vitorlákhoz lehet elszelni.

A kékvetkezést a lócsőben varrásgéppel végigvarrtam a vitorlacsokkakat imitáló vonalat, majd a kék ollóval kékbe varrtam a rajzot. A vitorla hosszabb oldalán pontosan a szabási vonal mentén, a további részen kb. olyan 2 cm-re hagyással. Ez azért kell, nehogy a későbbiek során kellemetlen meglepetésben legyen részünk azáltal, hogy nem lesz elegendő anyag. A felhajtás, a varrás során az anyag hátsó oldalra. Az utolsó oldal beszégre való nem biztos, hogy az eredetileg rajzolt vonalon adja ki a megfelelő alakot, ezért minden beszégre utalva a szabásmintával ellenőrizni kell, és ha kell, a rajzot módosítjuk. A sablonról természetesen a már beszéget oldal felhajtási fél centiméterrel levágjuk.

Â

Â

Â

Â

A hosszabbik oldal mentén megkezdtem a beszélgetést. Ennek első lépéseket a vitorla szegélyét bevezetem, azt a felhajtási vonalra fektetve egy 15 cm hosszú fémlemezt, forrasztással a csatlóval felereltem rajta a kábelre és a rősztet a szájra vasaltam. Lépéseket ilyen módon végigmentem a vitorla oldalán. Ezt megismételtem újra a második felhajtással is. Ekkor már nem vezettem, mert a végtől az első felhajtás visszaegyenesezik. Ha ¼gyesek voltunk, a vitorla szegélye teljesen egyenes fog adni.

Á

Á

Aztán varrásokkal végigvarrtam, majd a többi szegélyt megismételtem ezeket a lépéseket. Előtte persze a felhajtási vonal mentén levágtam. Az első vitorla kivételével minden szegély pontosan a vonalra került, ott kissé igazítani kellett. Ilyen okok miatt, ezért mindig a hosszanti varrások cső-kokra merőleges oldalt hagyjuk utolsónak, mert nem mutat valami jóval, ha az oldal nem párhuzamos a cső-kokkal. Ez a leírás természetesen csak a latin vitorlára igaz, más alakoknál más a szabály.

Lehet mászkálni is. A behajtandó félre egy maszkoló cső-kot ragasztunk. Ilyenkor a végső nem vizezzük. A felhajtás ugyanúgy történik, mint az előző esetben, vasalással a cső lemezzel. Végül a ragasztó cső-kot lefejtjük a behajtást véglegesre vasaljuk. A cső-k leszedése meglehetősen macerás, ha ugyanis nem vagyunk átvatosak, a szőlőszőlőket magával viszi az anyag rojtos lesz. Ezért nem szoktam alkalmazni, annak ellenére, hogy sokkal pontosabb eredményt érhet el vele, mint az előzőben leírt módszerrel. Ha valaki kissé merev vitorlaszövet akar, a papírt akár szegélyben is hagyhatja,

A vitorlákra még egy erősítő cső-kot is kellett varrni a fogószálak kábeleket számára. Ez úgy készült, hogy egy 10 mm vastagon cső-kot oldalánál 3-3 mm-t felhajtottam kábelre, a vitorlára rajzolva a felvarrás helyét, 5 cm-ként technokodragasztottam, majd levartam. Ez volt a legnehezebb.

Aztán a kész vitorlát újra jóval kimostam, az átvatosan kivasaltam. Ez az átvatos azt jelenti, hogy a vasalás csak a helyére kerül, nem hűtjük, mert ekkor a vitorla olyan mértékben deformálódik, hogy kezdhet el a munkát a munkát.

A vitorlát készülttel is el kell látni. Ezek a szegélyek a fogószálak kábeleket. A fogószálak kábeleknél jelentkező gyakori probléma, a kábeleket vissza állnak, gyakran természetellenes pozícióba vesznek fel. Ezen ön úgy segítettem, hogy a végül egy csepp ragasztással a kábelre tettem a vitorlához. A többi munkát nem akarom részletezni, mert az egy szakkönyvet is megírtam.

Miután elkészültek a vitorlák nekikezdtem a vitorla rudaknak. Ezt a sorrendet mindenkinek ajánlom, mert a vitorlát a legnagyobb igyekezettel sem sikerül mindig pontosan varrni, azaz ha a kész vitorlák a munkát bizonyul az nagy bosszúság. Az OBI-ban vásárolt békka rudakból faragtam ki ezeket megfelelő alakra a munkát. Az első cső felváltva a rudat darabok készült. A rudakat erősen hűtött barna festékkel szívtam.

A kátfőtácoltszerelési munkákat nem akarom részletezni, mert erről is rengeteg az irodalom. A kátfőtácoltat a tervrajz alapján a hajárúhoz kátfőtácoltat kátfőtácoltat alapjain kátfőtácoltat.

A kátfőteleket A-gy fontam. Primitív, mint minden magam készítettéte gép, de jóval másképp.

Á
Á

Á

A kátfőtelek anyaga Anchor nevű horgoláscső. Kapható 10, 20, 40, 60, 80 átmérőű vastagságban. Az ettől vastagabb kátfőteleket persze sodorni kell. Ezek kombinációjából viszont rengeteg sok máret hozható ki, olyan sok, amennyire nincs is szükség. Mivel csak fehér szálban kapható a festés kikerülhetetlen volt. Ez a használati utasítást kátfőtelek egyszerű dolog. Az állókátfőtácoltatához barna ruhafestéket használtam. Mivel a gombolyag egyben nem festhető, motring kátfőtácoltat beléle úgy, hogy a dohányzást asztal szálra tekertem, hogy fűssze ne gabalyodjon több helyen csőrnél lazán átkátfőtácoltattem, aztán festetem, szárítottam, majd egy paprhengerre csavartam. A futókátfőtácoltat festéséhez alábbi keveréket használtam. Egy dl vízben megfűzök 2 db teafiltert, 2 kátfőtácoltat kátfőtácoltat és egy csipetnyi szárga ruhafestéket teszek bele, ezzel egy tejeskávő szálnál fűsszetélt kapok. A fonalat egyszerűen átházom az oldaton, paprhengerre csavarom és szárítottom, úgy ahogy a kátfőtácoltat.

Egy jó tanács. A kátfőteleket mindig a sodrás előt fessék meg.

Kátfőtácoltat a hajárú kátfőtácoltatáról és vitorlázatról.

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á

Â
Â

Â
Â
Â
Â

Â

Eredetileg úgy terveztem, hogy ez lesz a befejező rész, de nagyon sok munka van még hozzá. Olyanok, mint a csónak, a horgony, evezők stb, ezért ez a rész nagyon hosszú lenne. Így gondoltam, hogy az eddigi építést most ismertető további munkáim pedig egy újabb cikket írok majd.

Huszár László